

LA PARTICIPACIÓ D'ANDREU FERRER EN L'OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA

Margalida Coll Llompart

Universitat de les Illes Balears

Grup de Recerca en Etnopoètica de les Illes Balears

El projecte de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC) emergí a la primèria de l'any 1922 de la mà del mecenes Rafel Patxot amb la finalitat de crear un corpus musical de les cançons populars (Oriol 2014). Des de bon principi, l'OCPC va incorporar materials procedents de les illes per mitjà de diversos concursos, però no fou fins a l'estiu de 1924 que la institució inicià una sèrie de missions de recerca per terres illenques. Aquestes recerques es repetiren, amb alguna interrupció, fins a l'estiu de 1932 i abastaren les illes de Mallorca, Menorca i Eivissa i Formentera. El musicòleg Baltasar Samper les capitanejà juntament amb col·laboradors illencs, d'entre els quals destaca la participació d'Andreu Ferrer i Ginard.

Andreu Ferrer, mestre mallorquí i folklorista, havia residit gairebé deu anys a Menorca i per tant, n'era un bon coneixedor i hi tenia contactes, com el músic migjorner Francesc Pons Pons conegut com Mestre Xico Xumeta. Ferrer va participar en tres de les set recerques que es feren a les Illes: 1924 (Mallorca), 1927 (Mallorca i Menorca) i 1932 (Menorca i Mallorca).

Ferrer tenia sòlids coneixements musicals i ja des de ben petit va participar en un cor infantil del convent de Sant Antoni de Pàdua de la seva vida natal, Artà, i també ingressà en el convent de Sant Bonaventura de Llucmajor. Al llarg dels anys va aprendre solfeig i a tocar instruments diversos, com el piano, el clarinet i el violí. A l'edat adulta va dirigir una orquestra i va ser professor de música i organista, així mateix va compondre una marxa fúnebre; activitats que sempre compaginà amb l'exercici de mestre nacional.

Una vegada acabats els estudis de magisteri a Palma (1905), el seu primer destí, com a mestre interí, fou a l'escola des Migjorn Gran (Menorca). En aquella època Ferrer va rebre la visita de Jaume Oliver i Castanyer, bibliotecari en el Foment del Treball Nacional de Barcelona, qui li demanà que recollís i li trametés cançonetes de Menorca per a la seva col·lecció de cançons de terres de parla catalana. Ferrer s'hi va engrescar i li envià una sèrie de reculls. Es veu que hi va prendre afició i, temps després, Andreu Ferrer participà en el Certamen de Folklore de l'Ateneu Científic i Literari de Maó en 1912, presentant-hi un recull de vuit-centes quartilles titulat «Recull de Folklore Menorquí». Ferrer va rebre l'accèssit i el premi del certamen fou per al menorquí Francesc Camps i Mercadal. El recull de Ferrer va ser la font de molts dels materials que posteriorment va publicar a les revistes que dirigí: *Llum Nova*, *Llevant*, *Tresor dels Avis*; així com de l'obra *Cançonetes menorquines* publicada en 1922.

A la seva revista d'etnografia i folklore *Tresor dels Avis*, Ferrer es feu ressò dels concursos de folklore per a l'OCPC i n'explicava les bases per participar-hi, les normes i els premis:

«Cançoners Popular de Catalunya». Concurs ... Any 1922», *Tresor dels Avis*, a. I, núm. 8 (agost de 1922), p. 123-127 [Cartell: Premis, bases i «NORMES GENERALS PER A LA RECOLLIDA DE CANÇONS I DE TOTA MENA DE MÚSICA POPULAR»].

«Cançoners Popular de Catalunya». Concurs -- Any 1924», *Tresor dels Avis*, a. II, núm. 22 (1924), p. 156-159 [Cartell: Premis i bases].

1. La primera missió de recerca a les Illes Balears (1924)

En el mes d'agost de 1924, Baltasar Samper arribà a Mallorca per dur a terme la primera missió de recerca a les Illes que començà a Palma el 4 d'agost de 1924 i acabà dia 30 de setembre a Valldemossa (Samper 1929). La recerca es va dur a terme a una sèrie de localitats amb nuclis poblacionals diversos: Alcúdia, Ariany, Artà, Biniagual, Biniali, Binissalem, Caimari, Capdepera, Consell, Fornalutx, Inca, Lloret de Vista Alegre, Maria de la Salut, sa Pobla, Pollença, Port de Pollença, Sencelles, Sant Joan, Santa Margalida, Sineu, Sóller, Son Roca i Vilafranca.

Prèviament a l'inici d'aquesta missió, Andreu Ferrer havia contactat de manera epistolar amb Baltasar Samper per oferir-li la seva col·laboració així com també cedir-li material que ja tenia recopilat. En una carta de resposta, Samper¹ li agrai els oferiments i li recomanà que presentàs els materials que tenia recollits al Concurs de Cançoners Popular de Catalunya. Així mateix, li agraià si els ajudava en relació amb als itineraris a seguir per aprofitar bé el temps i per totes aquelles coses que els pogués facilitar la collita.

Arribat a Mallorca, Samper va estar acompanyat en un primer moment per l'escriptor i poeta mallorquí Miquel Ferrà i quan visitaren Artà es varen trobar amb Andreu Ferrer, i a continuació seguiren a Cala Ratjada i Capdepera. De manera sobtada, Ferrer va haver de substituir Ferrà, qui hagué haver d'abandonar la missió a causa de la malaltia del seu pare. Samper i Ferrer tornaren a Artà i d'allà partiren cap a Sant Joan, Vilafranca, Maria de la Salut, Santa Margalida, Ariany, Caimari, Sóller, Fornalutx, Sa Pobla, Pollença i Alcúdia. A partir d'aquesta darrera població, Andreu Ferrer no va poder continuar, segurament per mor que havia d'atendre els seus alumnes de l'escola d'Artà, i Samper prosseguí sol la recerca per Binissalem, Borneta, Son Gelibert, Lloret de Vistalegre, Biniali, Consell, Inca i Valldemossa i algunes jornades va estar acompanyat pels mestres Ramon Morey i Llorenç Duran (Fig. 1).

En una carta datada el 23 de setembre de 1924 Samper va escriure a Ferrer: «Us he enyorat molt. Ha vingut amb mi alguns dies el fill d'en Miquel Duran; altres

¹ Carta amb data 18 de juliol de 1924. Arxiu privat Ferrer-Artigues

Fig. 1. Madò Picon (Maria Estelrich) amb Andreu Ferrer (1927):
<<http://hdl.handle.net/10687/451939>>.

he anat tot sol», i li explicava els llocs visitats durant aquests dies i la quantitat de materials recollits. També li demanava si podria tenir cura del fonògraf que era a la fonda d'Artà i que per mitjà d'un ambulant de Correus seria traslladat a Palma. El material era delicat i estava format pel fonògraf, un paquet de cilindre i les bo-vines. Samper li demanava que advertís que només es podia agafar el fonògraf per l'anell de la caixa. En aquesta segona carta ja s'advertia el tracte familiar i afectuós de Samper cap al seu company de recerca. Tres dies després, Samper novament va escriure a Ferrer per informar-lo que el dia següent l'ambulant de Correus ha-via de recollir el fonògraf, li demanava a Ferrer que el transportàs, amb totes les precaucions, a l'estació de tren i que si li calia l'ajuda d'alguna persona, la pagàs

i que Samper ja li abonaria més endavant. També li comunicà que li enviaria les impressions de Barcelona sobre aquesta primera missió de recerca.

La collita de la primera missió va ser significativa, atès que es pogueren recopilar 649 «cançons i músiques populars», alhora que es va fer palès que aquesta no seria l'única missió de recerca ja que quedava molt de cabal per recollir. Baltasar Samper redactà la crònica de la missió que va ser publicada al volum III de *Materials*, juntament amb la selecta dels materials recollits per la missió Samper-Ferrà 1924 en què sols s'hi inclogueren 82 peces musicals. Samper constata que «la cançonística de les Balears es presentava amb una personalitat particular, força diferenciada i ben definida, que de segur es faria remarcar amb especial atenció dins el Cançoner de Catalunya.»

En una altra lletra, amb data 6 d'octubre de 1924, Samper escrigué a Ferrer que la missió «era cada dia més celebrada i que semblava que a Barcelona havien descobert Mallorca». També comentà que les missions de Catalunya no varen poder fer-se com altres vegades i que no es tenia notícia de la missió de València. A més animava Ferrer a presentar els materials que tenia de Menorca i assegurava que farien «impressió».

Poc temps després, Ferrer va presentar al Concurs convocat per a l'OCPC dos reculls de cançons, un de Mallorca i l'altre de Menorca, de títol «Cançons mallorquines» i «Cançons populars de Menorca. Lema: de l'avior».²

2. La missió de recerca de 1927

Ferrer novament participà en la quarta missió de recerca a les Illes que va tenir lloc entre el 31 de juliol i l'11 d'agost de 1927 (vegeu Samper 1998 i Sans-Coll 2012). En aquesta ocasió la missió estava programada per realitzar-se a Mallorca i a Menorca. En una primera fase, Samper acompanyat per Ramon Morey, visitaren Felanitx i Alaró (Mallorca). De dia 11 d'agost fins a l'11 de setembre, Samper i Andreu Ferrer varen partir cap a Menorca. A dia d'avui no s'ha pogut trobar la crònica de l'eixida, de la qual Ferrer era l'encarregat de redactar. Tot i així, es pot reconstruir el calendari que seguiren els missioners a l'illa menorquina gràcies als arxius microfilmats de la Biblioteca de Catalunya i de la part que es publicà al Volum III dels *Materials* de l'OCPC a cura de Josep Massot i Muntaner.

Pel que fa al calendari de la missió, durant els mesos d'agost i setembre de 1927 es visitaren els següents llocs: diumenge 14 d'agost, Sant Lluís; diumenge 21 d'agost, Sant Climent; dimecres 24 d'agost, es Migjorn Gran on transcrivieren les cançons i els balls durant 4 dies (fins al dia 28). Dilluns 29 d'agost, Mercadal i tornaren a es Migjorn Gran. Dimarts 30, dimecres 31 d'agost i dijous 1

² En una carta adreçada a Serra i Pagès, datada el 13 de maig de 1925, Ferrer l'informà que els reculls 22 i 19 del Concurs del Cançoner Popular de Catalunya d'aquell any eren seus i que havien estat premiats.

Fig. 2. Ferrer amb madò Beneta en el pati de la sinia de Barbarossa (1927). Col·lecció familiar de Rafel Vidal Quintana.

de setembre, Fornells. Divendres 2 de setembre, Alaior. Dissabte 3 de setembre, es Migjorn Gran i Ferreries. En aquesta darrera localitat varen romandre fins al dilluns 5 de setembre. Dimarts 6 i dimecres 7 de setembre: Ciutadella i partiren cap a Alaior on van romandre fins al dia 8 de setembre

El resultat d'aquesta quarta missió de recerca realitzada a Mallorca i a Menorca va ser de 492 peces, 465 cançons curtes, 160 lletres sense melodia i, a més, es recolliren 33 transcripcions de fonogrames (Fig. 2).³

A la revista *Tresor dels Avis* (1922-1928), Andreu Ferrer hi va publicar un article titulat «Recerca folklòrica» en el qual explicava la missió de recerca per a l'OCPC que Baltasar Samper i ell mateix havien dut a terme a la comarca del Llevant de Mallorca i a Menorca a l'any 1927. La collita fou abundant i els missioners acordaren que tornarien en una altra missió a Maó, Ciutadella i Alaior perquè hi havia molt de material per arreplegar:

Fa alguns anys que'l «Cançoner popular de Catalunya» envia els seus missioners a fer la recollida de les cançons que queden encara escampades entre la gent de la nostra regió. En-

3 La publica en línia per Rafel Vidal i Quintana: <<http://menorcaimatgesdenprimer.blogspot.com/2014/01/mao-ferrer-ginard-i-b-samper-amb-mado.html>>. Vegeu la mateixa foto a Calaix: <<https://calaix.gencat.cat/handle/10687/452449>> [Consultes: abril de 2023].

guany han estat designats per aqueixa missió el musicòleg D. Baltasar Samper i el Director d'aqueixa revista D. Andreu Ferrer.

Sortiren dia 11 de Agost cap a Menorca aont recorregueren tots els pobles de l'illa i en regressaren dia 10 de Setembre, continuant la tasca en la Comarca llevantina de Mallorca.

La replega feta a Menorca fou interessantíssima i numerosa. Se tracta d'unes siscentes cançons variades de les quals a prop de quatrecentes tenen una tonada pròpia i ben escaient. Hi hi [sic] qualche melodia deliciosa i la part literària de les cançons en general és molt completa. Se veu que a Menorca el cant popular típic es ben viu encare, perquè dins cada població se poden trobar molts de cantaires que saben les mateixes cançons més o menys variades.

Deixaren per acabada la tasca de replega en les petites viles de la pagesia de Menorca, però quedaren les poblacions grans, Mahó, Ciutadella i Alahor que hauràn d'ésser objecte d'una visita prolongada ja que una exploració feta a cada una de elles ha permès veure que és encara abundantíssim el cabal folklòric que guarden (Ferrer 1927a).

A la revista artanenca *Llevant* Andreu Ferrer publicà «El nostre folklore» en el qual donava compte de la missió de recerca i de com havien impressionat les dotzenes de cilindres amb les tonades de xeremies, de flabiol i cançons de ball, mateixes i copeos, així com també una partida de cançons cavalleresques ben escaients. També expressava amb orgull que la vila d'Artà constàs en la gran obra del «Cançoner Català»:

De retorn de Menorca és estat cinc dies a la nostra vila el musicòleg D. Baltasar Samper el qual junt amb el Director d'aquest periòdic ha seguit aquí la recolecció del nostre folklore musical: Ha impresionats algunes dotzenes de cilindres amb les tonades de xeremies, de flabiol, i cançons de ball, mateixes i copeos, com també han aplegades una partida de cançons cavalleresques ben escaients. Així la nostra vila figura en la gran obra del «Cançoner Català» que s'està reunint (Ferrer 1927b).

Així mateix la *Revista Musical Catalana* (RMC) d'aquell mateix any es feu ressò del fet que a Menorca els missioners trobaren material cançonístic abundant i d'un caràcter significativament diferent al de Mallorca; així mateix, hi trobaren cançons «romancesques amb fesomia ben catalana»:

... el fons cançonístic del seu arxiu [OCPC] va creixent en proporcions meravelloses mercès a la gran quantitat de documents de música popular que cada any aporten a l'Obra les missions de recerca per ella organitzades i trameses, i que, amb més intensitat, actuen la temporada estiuenca.

Diem amb més intensitat perquè en tot temps de l'any s'aprofiten amb bon èxit les avinenteses que es presenten de recollir cançons o toques populars [...].

Però, ultra aquesta intermitent aplega de materials, en els mesos d'estiu és quan la recollida de cançons i música popular esdevé particularment intensa i contínua [...].

En Baltasar Samper ha continuat la seva exploració per terres de Mallorca, iniciada fa alguns estius. Ha fet, acompanyat d'En Ramon Morey, missió de recerca a la banda d'Alaró que presenta, cançonísticament i tot, trets diferencials de la resta de l'illa daurada. Finida amb aquesta primera part de la missió d'enguany la recerca de la major part de Mallorca, ha anat, en companyia de N'Andreu Ferrer, a recollir cançons i músiques a Menorca. Contra

el que podria pensar-se, aquesta illa té un capital interès en matèria cançonística, tant en ço que pertoca a l'abundor de documents aplegats com al caràcter que aquests presenten, absolutament distint del de les cançons de Mallorca. Reapareixen a Menorca les cançons romanesques amb fesomia ben catalana; i ha estat una veritable troballa l'aparició a Menorca d'un romanç de procedència baleàrica que no s'era trobat en tot Mallorca. L'aplec de materials és també ben quantiós i enriqueixen la Crònica d'aquesta missió les abundoses i curioses fotografies de subjectes cançonaires que els missioners han anat fent i les quals situen plenament el lector en aquella terra privilegiada i característica (RMC 1927).

Temps després, en el mes de març de 1928, Ferrer realitzà un viatge a Barcelona on va visitar els folkloristes Rossend Serra i Pagès, Joan Amades, Aureli Capmany, Valeri Serra i Boldú, Sebastià Farnés, Maria Baldó de Torres i Sara Llorens de Serra. Aquesta visita havia sorgit arran de les col·laboracions de folkloristes catalans en la revista de folklore *Tresor dels Avis*, així com de la participació per part de Ferrer en certàmens i com a missioner per a l'OCPC. Aquesta sortida a la Ciutat Comtal va ser relatada en un article de *Tresor dels Avis* amb el títol «El folklorisme a Barcelona» (Ferrer 1928). Amb tot, també hi explicava la comesa que duïen a terme les diverses entitats Club Muntanyenc, Ateneu Enciclopèdic Popular, Centre Excursionista de Catalunya i l'Arxiu d'Etnografia i Folklore; i com Rafel Patxot i Jubert actuava de mecenes de la cultura catalana mitjançant la Institució Patxot. Finalment, escrivia sobre el treball de recopilació, recerca i divulgació realitzat per l'Esbart Folklore de Catalunya així com de l'organització i funcionament de les missions de recerca per a l'OCPC.

3. La missió de recerca de 1932

Aquesta fou la setena missió de recerca que Baltasar Samper realitzà a les Illes Balears. Andreu Ferrer havia deixat la seva vila natal i ja feia alguns anys que residia a Palma, així que dia 17 de juliol de 1932 anà fins a Alcúdia per reunir-se amb Samper «per començar l'endemà matí mateix la tasca de recerca a Maó i Ciutadella» que deixaren sense acabar en la missió de recerca anterior, l'any 1927 (Ferrer 2005).

En arribar a Menorca, tot seguit s'instal·laren a Ciutadella, on varen fer treball de camp fins al dia 25 de juliol. L'horabaixa d'aquell dia es traslladaren a Maó amb autobús, on trobaren moltes dificultats i on Samper es trobà malalt de l'estómac, no obstant això varen poder transcriure-hi les peces «més interessants de les recollides a Menorca». D'aquesta manera constataren que a Maó hi havia moltes cançons i de molt bones i es «desfé la idea preconcebuda de que Maó estava eixut de cançons»; ben a l'inrevés, n'hi havia «moltes i bones». Andreu Ferrer va ser l'encarregat de redactar la memòria de la recerca a Menorca.

El 29 de juliol a la nit prengueren altre cop el vaixell cap a Palma, on Samper va haver de reposar uns quants dies abans de reprendre, juntament amb Ramon

Morey, «les tasques a l'interior de Mallorca». Ferrer els desitjà «més sort i bona collita que la que hem tingut a l'illa menor». Així i tot, la collita va ser de 122 peces, la major part de les quals era amb «tonada». Morey s'encarregà de redactar la memòria de la missió a Mallorca, però a diferència de la de Ferrer que sí es conserva, la de Morey encara no ha estat trobada. Aquesta va ser la darrera missió de recerca que Baltasar Samper va realitzar a les Illes Balears.

4. Cloenda

La col·laboració que Andreu Ferrer va fer amb l'OCPC posa en valor la seva faceta de folklorista i la seva experiència en el treball de camp. Tenia gran interès per projectes culturals, tant és així que en va promoure i va participar en tots aquells en què va poder al llarg de la seva vida, tant a les Illes com al Principat. Va ser el col·laborador habitual de Samper en les missions a Menorca a causa de ser un bon coneixedor de l'illa i de tenir relació amb persones que podien facilitar les tasques de recerca, a més també va acompanyar Samper en eixides per Mallorca. Així mateix, també cal posar en valor els seus coneixements de música que li permeteren col·laborar amb solvència en les diferents missions.

Mestre Ferrer era una persona valorada i recordada a Migjorn Gran i tant és així que en complir-se cinquanta anys de l'arribada al poble va rebre un homenatge honorífic (18 de juliol de 1956) en recordança de la seva tasca educativa i cultural a la localitat. Actualment és fill adoptiu des Migjorn i una plaça de la localitat du el nom de *Mestre Andreu Ferrer*.

És remarcable el valor de les set missions de recerca en terres illenques que aportaren una gran quantitat de materials rics i diversos a l'OCPC i posaren veu i imatge a tantes persones anònimes que accediren a participar-hi (Massot 1999; Valriu-Garí 2017).

És rellevant també l'interès que generen les missions de recerca en el sentit de fer-ne estudis posteriors, Caterina Valriu ha estat tutora de treballs acadèmics d'alumnes de la UIB (treballs fi de grau i de màster) en què s'han analitzat les missions de recerca realitzades a localitats de Mallorca: Manacor, Pollença, Porreres, Algaida, Pina i Randa.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- FERRER, Andreu (1927a): «Noves. Recerca folklórica», *Tresor dels Avis*, a. VI, núm. 9 (setembre de 1927), p. 72.
- (1927b): «El nostre folklore», *Llevant*, núm. 405 (20 de setembre de 1927), p. 4.
- (1928): «El folklorisme a Barcelona», *Tresor dels Avis*, a. VII, núm. 17 (maig de 1928), p. 129-136.
- (2005): «Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzades

- per Baltasar Samper i Andreu Ferrer a Menorca, del 17 (de) al 29 de juliol de 1932, per comanda de l'Obra del "Cançoner Popular de Catalunya" i «Selecta dels materials recollits per la missió Samper-Ferrer-Morey de juliol-setembre de 1932», dins Josep MASSOT (ed.), *Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials. Volum XV. Memòries de missions de recerca per Joan Amades; Andreu Ferrer; Xavier Gols*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 35-136.
- MASSOT, Josep (1999): «L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i les Illes Balears», a *Semblances i comentaris*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 287-326.
- ORIO, Carme (2014): «L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, un gran projecte de país», *Serra d'Or*, núm. 649 (gener de 2014), p. 24-27.
- RMC (1927): «Obra del "Cançoner Popular de Catalunya". Missions de recerca», *Revista Musical Catalana*, núm. 285-286 (setembre-octubre de 1927), p. 280-281.
- SAMPER, Baltasar (1929): «Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada pel mestre Baltasar Samper i en Miquel Ferrà llicenciat en Filosofia i Lletres [amb Andreu Ferrer] a l'illa de Mallorca del dia 4 d'agost al 30 de setembre de 1924 per comanda de l'Obra del "Cançoner Popular de Catalunya" i «Selecta dels materials recollits per la missió Samper-Ferrà 1924», dins *Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials. Volum III. Memòries de missions de recerca, Crònica, per Just Sansalvador i Cortès; Barberà-Bohigas; Joan Tomàs; Baltasar Samper; Joan Puntí i Collell, prev.*, Barcelona, Fundació Concepció Rabell i Cibilis, Vda. Romaguera, p. 291-427.
- (1998): «Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada per Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer per terres de Mallorca i Menorca del 31 de juliol al 17 de setembre de 1927 per comanda de l'Obra del "Cançoner Popular de Catalunya" i «Selecta dels materials recollits per la missió Samper-Morey-Ferrer 1927», dins Josep MASSOT (ed.), *Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials. Volum VIII. Memòries de missions de recerca per Joan Just-Josep Roma; Joan Amades, Baltasar Samper*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 291-399.
- SANS, Natàlia (2002): «Andreu Ferrer: les cançons amb música», *Revista de Menorca*, tom 86 (II) (juliol-desembre de 2002), p. 59-66.
- SANS, Natàlia; COLL, Margalida (2012): «Andreu Ferrer i Ginard i les cançons que recollí a Menorca en 1927», dins Josep TEMPORAL i Laura VILLALBA (eds.), *La recerca folklòrica: persones i institucions*, Alacant/Càller, Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert/Arxiu de Tradicions de l'Alguer, p. 233-247.
- VALRIU, Caterina; GARÍ, Catalina-Maria (2017): «Les missions de recerca de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya a les Illes Balears: Folklore i aventura», dins Lluís Xavier FLORES i Joan-Lluís MONJO (eds.), *Excursions, viatges, migracions: Etnopoètica i mobilitat humana*, Barcelona, Grup d'Estudis Etnopoètics de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, p. 49-60.